

ספרים על מסכת סוטה ובתוכם הרבה ספרים שיעזרו ללומדי הדף היומי

הופיע
ויצא לאור

ספר באר שמעון
על מסכת סוטה

מאת הר"ד שמעון שרייבער שליט"א [בארא פארק]
תשע"ז - 233 עמודים

הספר הוא חידושים וביאורים והערות
לפי סדר המסכת להעיר לב המעיין.

להשיג בחנויות הספרים או הצל המחבר בבארא פארק
718-633-0031

הופיע
ויצא לאור

ספר מנחת קנאות
(מהדורא חדשה)

חשון תשע"ז - 288 עמודים

מאת הגאון האדיר פוסק הדור שר התורה והיראה רשכבה"ג
כקש"ת רבי מאיר אריק זצוק"ל אב"ק יאזלאוויץ בוטשאטש
וטארנא

בעמח"ס שו"ת אמרי יושר, מנחת פתים על ד'
חלקי שו"ע,

שירי טהרה על משניות טהרות וטל תורה
ספר חשוב זה אין צריך הסכמות או
תיאורים, הספר כבר נתקבל באהבה רבה
אצל הלומדים במהדורתו הישנה, שכמעט
א"א לקרותו. ודי לציין שבספר הערות
למחן הגרי"ש אלישיב זצ"ל 'הערות
למסכת סוטה', שכמעט אין שם דף שאינו
דן בדברי רבינו המנחת קנאות.

ועתה בפעם הראשון יוצא לאור מחדש
ע"י הר"ר אליעזר רלבג שליט"א רב בלייקוואוד,
בהגהה מדויקת מתיקוני דפוס עם פיסוק וקטוע מחדש,
ציונים והשוואות משאר ספרי המחבר ומכת"ק, בתוספת
מראי מקומות ביאורים והערות.
עם תשובות חדשות מאת רבינו רבי מאיר אריק זצ"ל בהם
הוא מברר דבריו בהספר.

להשיג בחנויות הספרים, או אצל המו"ל מכון סופרים
בלייקוואוד טל: 732.942.7307
הפצה ראשית בא"י "ספרים שיווק והפצה" 02-80-100-12

מחברי ספרים

הדרך היחידי לפרסם ספרך
בכל העולם כולו:

בארץ ישראל, אמריקה,
קנדה, אנגליה, ברזיל,
שווייץ, אוסטרליה,
צרפת, ועוד

"אוהב ספרים לא ישבע
ספרים"

ohevseforim@thejnet.com

ספר איזהו מקומן

מאת הר"ד יהודה אריה פרידלס שליט"א
בני ברק

שנת תשס"ח - 661 עמודים

ספר נפלא, ליקוטים מרבתינו הראשונים וגם
האחרונים, מובא קושיות תירוצים וביאורים
באופן קצרה מאוד, שוה לכל נפש על כל
המסכתא.

והוא אוצר ציונים, הערות ומראי מקומות,
דף על דף, לפי סדר הגפ"ת על כל המסכת,
כולל מפתח נושאים.

להשיג בחנויות הספרים
או אצל המחבר 03 618-7067

ספר הציבי ציונים

ציוני הסוגיות אשר נשנו במגל
חבורה העומדים בבית ד' בלילות
בישיבה הק' בית מאיר
ובראשם חידושי שר הנצבים תקנת
עזרא להגאון רבי עזרא אלטשולר
זצ"ל המופיעים לראשונה מכתב
ידו

אפשר לקבלו חינם במייל tkntezra@gmail.com

ספר עלי ורדים על מסכת סוטה

מאת הר"ר שלמה לוונשטיין שליט"א והר"ר צבי קריזר
שליט"א (בני ברק)

תשע"ג - 489 עמודים

ליקוטים והערות רעיונות וביאורים על סדר המסכת - כולל
עניני אגדה והלכה דרוש ומוסר בשילוב
מעשים והנהגות מגדולי הדורות. על סדר
הדף.

הספר נכתב על סדר הדף בשפה בהירה
ושוה לכל נפש הכולל ליקוט מובחר
מרבתינו גאוני הדורות זצ"ל ויבלחט"א
אשר חלקם נועדו לבאר את הפשט
אחרים מבארים את מקראי הקודש על
פי הגמרות המבוארות במסכת סוטה
ובאזהו מקומן צירפנו גם עובדות מעשים
והנהגות מגדולי ישראל המלהיבים את
לב הלומדים והשומעים לראת שמים
ולעבודתו ית"ש.

להשיג: נשאר כמות מצומצמת אצל המחבר ר' קריזר
רחוב ר' עקיבא 111 בני ברק טל: 03-579-5937

דרך ישרה הכנה שינון חזרה

מאת הר"ר ויינגולד שליט"א
תשעב - 24 עמודים

ובו תמצית הדף, שאלות סיכומיות,
לחכימא ברמיזא.
עזר גדול ללומדי הדף יומי.

יוסף דעת

אוסף של פי' וביאורים נכתב מיוחד
ללומדי הדף היומי.
דף על דף.

להשיג בחנויות הספרים או אצל מכון כי טוב

נמצא באוצר החכמה

לקראת לימוד מסכת סוטה
ספר מנחת קנאות

מנחת קנאות

מאת הגאון האדיר פוסק הדור שר התורה והיראה רשכבה"ג

כקש"ת רבי מאיר אריק זצוק"ל

אב"ד יאזלאוויטץ בוטשאטש וטארנא

בעמח"ס אמרי יושר מנחת פתים שירי טהרה וטל תורה

הספר יצא לאור ע"י המחבר בשנת תרנ"ד

ועתה יצא לאור מחדש בהגהה מדויקת מתיקוני דפוס,

עם פיסוק וקיטוע מחדש, ציונים והשוואות משאר ספרי המחבר ומכתי"ק
בתוספת מראי מקומות ביאורים והערות

להשיג בחנויות הספרים • הפצה ראשית: "ספרים שיווק והפצה" 02-80-100-12

ספר דף ומשפט
על מסכת נזיר וסוטהמאת הר"ר אביחי בן ססי שליט"א
[שנת תשס"ח] 324 עמודים

פסקי השו"ע והרמב"ם המצויינים ב'עין משפט' מסודרים ע"ס הדף בצורה מלאה לפני הלומד. הספר: מביא בהרחבה כל המראה מקומות שהביא העין משפט [שו"ע, רמב"ם באר היטב ומשנ"ב] על סדר הדף [נזיר סוטה] מתאים למי שרוצה לראות מידי את הלכה על החומר הנלמד. בנוסף, הובאו דברי המשנה ברורה על השו"ע במקומות המתאימים על או"ח. בסעיפים שאין משנ"ב הובא הבאר היטב.

מעוטר בהסכמותיהם של הגאונים הרב שריה דבליצקי שליט"א והרב שמואל אליעזר שטרן שליט"א, ובברכתו של שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א

מומלץ: לכל מי שרוצה לעיין אליבא דהלכתא סמוך ונראה לדף הגמרא בצורה קלה ומהירה.

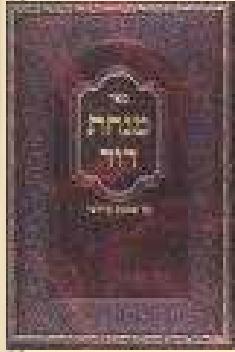
ניתן להשיג בטל: 0527128678 או במייל 0527622829a@gmail.com משלוחים לכל חלקי הארץ.

מחיר מיוחד ללומדי הדף היומי: 20 ש"ח בלבד!
ניתן להשיג גם על מסכת ביצה

ספר מנחת דוד
על מסכת סוטהמאת הר"ר נתן דוד דיוטש שליט"א י-ם
שנת תשס"ח - 307 עמודים

ובו ביאורי הסוגיות בעניני סוטה, וגם הערות על ספר הדף. מומלץ מאוד ע"י הלומדים לאלו שרוצים ליכנס בשערי הלומדית של המסכתא.

להשיג בחנויות הספרים -
טל המכבר 02-581-3111

מי באר
על מסכת סוטהב' כרכים
מאת הר"ר אליהו גומבו שליט"א נתניה
תשס"ח

והוא ביאור דף על דף על כל דפי המסכתא גפ"ת ממפרשי רבותינו הראשונים והאחרונים בתוספת נופך וכן סיכומי סוגיות בגפ"ת. ויעזור הרבה ללומדי הדף היומי.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המכבר אליהו גומזו רחוב אדמו"ר מגורליץ 11 קרית צאנז נתניה
טלפון 09-861-3772

מימיני מיכאל
על כל מסכת סוטהמאת הר"ר מיכאל פודור שליט"א י-ם
תשנ"ו - 233 עמודים

מבאר דברי הגמרא ורש"י מפרש התוס' עם דברי הירושלמי המובאים בהם ומאסף מפרושי האחרונים להאיר עיני הלומדים דף על דף והכל בשפה ברורה ונעימה.

מכון הרב פרנק - ונמצא באוצר החכמה

מסכת סוטה עם דקדוקי סופרים השלם

מסכת סוטה עם שינויי
נוסחאות מתוך כתבי-היד
של התלמוד
ועם השוואות להבאות
מהגמרא בחז"ל, גאונים
וראשונים.
בהוצאת מכון התלמוד
הישראלי השלם - ירושלים.
הספר יצא מלפני שלושים
שנה.

כרך א - פרקים א - ג (דפים
ב - כג)

כרך ב - פרקים ד - ט (דפים כד - מט)

לפרטים והזמנות:

ט"ל: 02-6423242. פקס: 02-6423821.

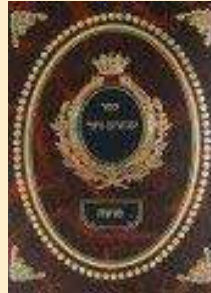
נייד: 0545665726

דוא"ל: office@e-tal.org

ספר עבודת דוד

מאת הר"ר דוד גולדבורג שליט"א
(ר"מ בישיבת טלז ארה"ב)

שנת תשס"ז - 367 עמודים

הערות וחידושים על סדר הדפים בפי'
גמ' רש"י ותוס'. וכבר מפורסם ספרי
הרב גולדברג שליט"א על כמה מסכתות
הש"ס, ופקיע שמה עבור חידושו ודבריו
הבהירים בבירור גפ"ת.
ספר למדני עיוני. נכתב באופן שוה לכל
נפש ללמוד המסכתא בהבנה.

להשיג בחנויות ספרים או אצל משפחת גולדברג רחוב אלקנה
7 ים- 5387-721 או בבני ברק אצל גיטלר.
מופץ באמריקא ע"י לויץ עם הספר.

רשימה של עוד ספרים מפורסמים על מסכת סוטה

ספר דרכי דוד

על מסכת סוטה (ב' כרכים) מאת הר"ר דוד
קאסעל שליט"א חידושי הלכות וביאורים בגפ"ת
ומפרשים ערוכים דף על דף. נמצא באוצר החכמה

ספר משמני הארץ

מאת הר"ר יצחק אייזיק ברייש שליט"א לייקוואד
הערות וביאורים - מופץ ע"י מאזניים

ספר נתיבות ים

ביאורים והערות במסכת סוטה מאת הר"ר יצחק
מאיר סימקאוויטש לשליט"א (ניו יארק) שנת
תשס"ח - 490 עמודים הספר הוא יותר ממאה
סימנים על כל עניני מסכת סוטה. כל סימן נחלק
לאותיות וגם יש כותרת קטנה לצד כל קטע לעזור
להלומדים. ספר למדני עיוני.

דרכי דוד

ב"כ מה"ר הרב דוד קסל שליט"א ניתן לרכוש
אצל המחבר ברחוב בראון 4 בשכונת רמות
בירושלים 025372126 ספר מצויין על מסכת סוטה

קובץ שיטות קמאי

נזיר סוטה

ספר דבר שאול

מאת הר"ר שאול קוסובסקי שליט"א
ספר חשוב נמצא באוצר החכמה

מנחת יעקב

מאת הר"ר יעקב מרקוס שליט"א על מסכת סוטה
- מופץ ע"י מאזניים.

גבורת יצחק

להג"ר יצחק סורצקין שליט"א - ב' כרכים

שיעורי הגרמ"ד סאלאוויציק שליט"א

על מסכת סוטה

שיעורי רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל

על מסכת סוטה

ספר דף העל הדף נדרים נזיר סוטה

הערות והארות מגדולי הדורות זצ"ל ושליט"א
ספר מפורסם, ונתקבל ללומדי הדף יומי.

ילקוט ישעיהו

מאת הר"ר ישעיהו וינד שליט"א בו נלקט ונקבץ
חידושים וביאורים על המסכתא, עזר גדול ללומדי
הדף היומי

ספר מנחת קנאות

על מסכת סוטה

מאת הגאון האדיר פוסק הדור
שר התורה והיראה רשכבה"ג

כקש"ת רבי מאיר אריק זצוק"ל
אבד"ק יאזלאוויץ בוטשאטש וטארנא
בעמח"ס שו"ת אמרי יושר, מנחת פתים על ד' חלקי שו"ע,
שירי מהרה על משניות טהרות וטל תורה

ספר 'מנחת קנאות' יצא לאור ע"י המחבר בשנת תרנ"ד
ועתה יוצא לאור מחדש
בהגהה מדויקת מתיקוני דפוס עם פיסוק וקיטוע מחדש,
ציונים והשוואות משאר ספרי המחבר ומכתי"ק
בתוספת מראי מקומות ביאורים והערות

בס"ד ע"י
נין אחות המחבר זצ"ל
אליעזר דן בלאאמור"ר הגאון רבי אריה ליב שליט"א רלב"ג
וע"י
עזריאל לעמל בן הרה"ג ר' יעקב שליט"א כ"ץ

ליקוואוד
תשע"ו

פרק ראשון – המקנא

דף ב ע"ב

וכיון דתנא עפ"י עצמו למה לי עפ"י ע"א,
דהא עפ"י ע"א הוי נמי מפי עצמו.

ונראה דמשכחת לה קינוי עפ"י ע"א ולא
עפ"י עצמו כגון שעושה שליח
לקנא לה ושליח נעשה עד והיינו עפ"י ע"א
ואינו עפ"י עצמו. ועפ"י מוכח דקינוי ע"י
שליח מועיל דלא כנוב"י מה"ת חאה"ע סי'
קנט, יעו"ש.

שם בגמ' דלמא קיי"ל בר"י בר"י דאמר
קינוי עפ"י עצמו ומסתתרא וליכא
האינא מי סומא למיבדקא. מזה מוכח
דבקינא לה עפ"י עצמו או עפ"י ע"א
דלרבנן דלא הוי קינוי היינו אפילו אם
האשה מודה, דאי נימא דוקא במכחשת
א"כ גם לדידן דלא קיי"ל בר"י בר"י נמי
לא יקנא עפ"י עצמו, כיון דהוא יודע האמת
שקינא לה וכשתיסתר תיאסר עליו, אלא
ע"כ דלרבנן אפילו אם באמת קינא לה עפ"י
עצמו כל דלא הוי שני עדים בשעת קינוי

בתום ד"ה מאי מעמא בסוה"ד אתיא
בהדא כל מקום שנאמר חוקה תורה
מעכב. דעת התוס' משמע דבעבר וקינא לה
מתוך הדברים אלו אינו קינוי כלל, וכ"כ
המאירי בחדושו [ד"ה זה שאמרו]. ובאה"ע
סי' קעח [סעיף כא] סתם כהרמב"ם [הל' סוטה
פ"ד הי"ח] דבדיעבד בכל ענין הוי קינוי,
וצ"ע, ועיין בהגר"א שם [סק"ל*]. ועיין מה
שכתבתי לקמן דף יט ע"א ברש"י שם ד"ה
ור' יהודה.

בגמ' רבי יוסי ברכי יהודה אומר משום רבי
אליעזר מקנא עפ"י ע"א או עפ"י
עצמו. יש לדקדק דהו"ל לומר עפ"י עצמו
ותו לא, דבשלמא במשנה דקתני משקה
עפ"י ע"א או עפ"י עצמו ניחא, דעפ"י ע"א
היינו שעד ראה שנסתרה והבעל לא ראה,
ועפ"י עצמו היינו שהוא ראה ואין שום עד
בדבר, אבל בקינוי דהוא בעצמו מקנא לה

א. הגר"א תי' דהדבר תלוי בפלוגתא דתנאי ואנן קיי"ל כר' יהושע ולכן ס"ל דהוי קינוי. ועיין בבאר הגולה (שם
אות ד), ובשירי קרבן ומראה הפנים על הירושלמי (שם), ובקרבן אורה (דף ב:) והנצי"ב (בשור"ת משיב דבר ח"ד סי'
יז) שכולן האריכו ליישב דעת הרמב"ם שפסק דלא כהירושלמי הנ"ל.

ב. ע"ש בדברי רבינו שהוכיח מרש"י דס"ל כתוס' כאן דקינוי מתוך כעס אינו קינוי, ודלא כהרמב"ם.

ג. בספר הערות להגרי"ש אלישיב זצ"ל הביא קושית רבינו, וכתב ליישב דמשכחת לה במת הבעל, וליכא עדות
על הקינוי אלא ע"א, ונ"מ לענין הפסד כתובה. ובספר פירות תאנה (ד"ה רבי) העיר דלרבינו לשיטתו יש ליישב
עיקר הקושיא, דבספרו מנחת פתים (אה"ע סי' קעח סעיף יג) צידד רבינו דאפשר לקנאות מתוך הכתב, ורק צריך
שיהא מי שמעיד שהגיע הכתב לידה כדי למיחשב קינוי, וא"כ שפיר משכחת לה קינוי עפ"י ע"א שלא עפ"י
עצמו, כשע"א מעיד שהגיע הכתב לידה. וע"ע בשור"ת מהרש"ם (ח"א סי' רכט, וח"ג סי' שנ) מה שכתב בענין קינוי
מתוך הכתב, ואם צריך עדות שהגיע הכתב לידה.

ד. ע"ש בנודע ביהודה דלא פשיטא ליה דלא מהני, ורק צידד דהא דאיתא לקמן (דף כד.) דב"ד מקנין בשביל
הבעל, ומבואר עוד (דף כה.) דהוא מדין שליחות, יתכן דהני מילי ב"ד, אבל בלא"ה הוי חב לאחרני דלא מועיל
שליחות בזה, ע"ש. ועיין בפתחי תשובה (סי' קעח סק"ו) שהביא דברי הנו"ב ודן בדבריו, וכן עיין בבאר היטב
(שם סק"ו) שכתב בשם הכנסת הגדולה (הגהות הטור אות ב) דמהני קינוי ע"י שליח, וע"ע באבנ"ז (אה"ע קצד סק"ב)
ובחזו"א (אה"ע סי' מט סק"י) שדנו בגדר קינוי ע"י ב"ד. עי' להלן (עמוד יג - דף ו.) מש"כ רבינו להקשות אי מהני
קינוי ע"י שליח, וע"ע בדברי רבינו במנחת פתים (אה"ע סימן קעח סעיף יג) מה שהוסיף לדון בדין קינוי ע"י
שליח.

קנאות

דף ג ע"א

מנחת

ב

לר"א היינו כדי שיוכל לגרשה כשתסתתר, והא גם בלעדי הקינוי יוכל לגרשה כשתסתתר, דהא בסתירה עוברת על דת היא, ולא גרע משאר דברים כעורים דמותר לגרשה אף לב"ש.

ולר"א גופא דסובר משקה עפ"י ע"א או עפ"י עצמו ניחא, דכשלא יקנא אם יראה בעצמו הסתירה בלי עדים לא יהיה נאמן ולא יוכל לגרשה, משא"כ לאחר קינוי. אבל לר' יהושע דאמר משקה עפ"י שנים דוקא, א"כ גם כשיסבור כב"ש אין הקינוי חובה דהא לא ירויח בהקינוי כלום. ושוב ראיתי בשירי קרבן על הירושלמי [פ"א ה"א ד"ה ודר"] שהקשה כן. ואפשר דלרווחא דמלתא קאמר בירושלמי דר' יהושע כב"ה. אמנם הא קשיא, לרבי יוסי ברבי יהודה בשם ר"א דמקנא עפ"י ע"א ומשקה עפ"י שנים, אם כן מ"ט קסבר ר"א חובה, אפילו נסבור כב"ש הא גם בלא הקינוי כשתסתור ע"י שני עדים יכול לגרשה.

ונראה לפי מה דאיתא בירושלמי [שם] וברמב"ם פ"א מהלכות סוטה ה"ג דיקנא אדם לאשתו מאביה ומבנה, יעו"ש. והאשה הא מותרת להתייחד עם אביה ובנה, א"כ ניחא הא דלר"א קינוי חובה כגון

לאו כלום הוא, אבל בסתירה דבעינן ב' עדים, בזה ודאי אם הבעל ראה שנסתרה נהי דאינו נאמן להפסידה כתובתה או להשקותה, אבל לדידי' מיהא נאסרה כמבואר באה"ע סי' קעח סעי' ח"ה.

ומעמא דמלתא דהא הסתירה היא דלמא נטמאה, ובזה אין אנו צריכין רק לדבר הברור, וכל שהיא מודה שזינתה או הבעל ראה בעצמו נאסרה עליו. משא"כ קינוי דמי לעידי קדושין, דאפילו שניהם מודים אינו כלום בלא עדים, כמ"ש התוס' קדושין דף סו [ע"א] ד"ה אמר אביי. ומהאי טעמא נראה דבקינוי גם עידי הכמנה אינו מועיל כל שלא ראתה העדים וכמו בקדושין, ועיין בית שמואל אה"ע סימן מב ס"ק ט, ובנוב"י חאה"ע סי' נז [ד"ה ומה שהקשה].

דף ג ע"א

תוס' ד"ה רבי ישמעאל באה"ד אתיא דר' יהושע כב"ה, דב"ה אומרים אפילו הקדיחה תבשילו כו' עד אתיא דר' אליעזר כב"ש. יש להבין דלמ"ל דאתיא דר' יהושע כב"ה, הא אפילו יסבור כב"ש נמי לא הוי הקינוי חובה לדידיה, דהא הא דהוי חובה

ה. עיין בתוס' רע"א (פ"א מ"א) שכתב דכן הוא לשי' ר"א דמתני' אולם לשי' ר' יהושע לא ברירא מילתא הכי, דמרש"י במתני' (ד"ה ומשקה) שכ' דלר"א נאסרת עליו אף אם לא נסתרה ע"פ ב' עדים אלא ע"פ עצמו, משמע דלר"א אינה נאסרת ע"פ עצמו או ע"א, ואילו לרמב"ם (פכ"ד מאישות הכ"ה ופ"א מסוטה ה"ח) נאסרת אף בסתירה ע"פ עצמו או ע"א, וכ"פ השו"ע, ואפשר שרבינו הבין דברי רש"י כמו שביאר בחידושי מרן רי"ז הלוי (הל' סוטה) דגם רש"י ס"ל כהרמב"ם בזה, ע"ש, ולכן פשיטא לרבינו דנאסרה עפ"י עצמו.

ו. וע"ע בשערי יושר (ש"ז פ"ג ד"ה ונראה לענ"ד) ובאחיעזר (ח"א ס"ח אות ב-ג) ובחידושי הגר"ז (דף ב.).

ז. וכן בשו"ת בית הלוי (ח"ב סי' מא סק"ב) כתב דאפשר דהכי דהיא לא ראתה את העדים דלא מהני, (ועי' בדבר שאלו סי' א אות ג ד"ה ובתשובות, שביאר היטב שני הצדדים). וע"ע במה שכתב רבינו במנחת פתים (אה"ע סי' קעח סעי' ז) דלא מהני עדי הכמנה לקינוי, אולם במחול הכרם (סוף אות ה, הנדפס לקמן עמוד קסט) כתב דהגיע אליו מכתב מרבינו שכתב לו דיתכן דמהני עדי הכמנה לקינוי, דהרי צידדו בירושלמי דמהני עדות מיוחדת, ועדות מיוחדת אינו מועיל לקידושין, ואעפ"כ יתכן דמועיל לקינוי. וא"כ ה"ה עדי הכמנה שהטמין הבעל עדים והאשה לא ראתה אפשר דמהני לקינוי, אע"ג דלא מהני לקידושין, וקשה דזה לכאורה נסתר מהא דפשיטא ליה כאן.

תוכן הענינים

חידושים לפרק ראשון..... יט	חידושים לפרק שני..... עז
המקנא לאשתו בלא עדים..... יט	אכילת קדשים באופן של למשחה לגדולה..... עט
נאמנות ע"א אחר קינוי וסתירה משום שיש רגלים לדבר..... כב	באיזה אופן מותר ליתן שמן על מנחת חוטא ומנחת קנאות..... פא
שיעור של סתירה..... כט	כלים שנתאכמו ושוב נתלבנו אם יש בהם דין דיחוי..... פג
יסוד דין נטילת מים ראשונים ומים אחרונים..... לא	מחיקת פרשת סוטה מספר תורה... פה
כשיש לה עד א' במדינת הים אם המים בודקין אותה..... לה	אם השקאת סוטה בכלל דיני נפשות..... פח
מנחת סוטה שלא הוצרכה..... לו	חידושים לפרק שלישי..... צט
חיוב מלקות בספק סוטה, ובדין ספק דאורייתא לחומרא..... מא	חידושים לפרק רביעי..... קו
חלוק דין איום בד"נ וסוטה מבד"מ..... מד	מחילת הבעל על הקינוי..... קי
קריעת בגדי סוטה..... מה	בביאור מחלוקת הראשונים בדין קינוי ע"י איש שחוף..... קיג
ישראל במעמדן..... נא	חידושים לפרק חמישי..... קיז
בענין אין עושין מצות חבילות חבילות..... נד	חידושים לפרק ששי..... קכ
אם צריכים שנה עליו הכתוב לעכב בכל משפטי התורה או רק בקדשים..... נה	חידושים לפרק שביעי..... קכג
אם תלייה היא חלק מהסקילה..... סא	קיום המצות בלשון הקודש ובשאר לשונות..... קכג
מצות ישוב א"י בזמן הזה ובדין עבר הירדן..... עא	נשיאות כפים בשעת ברכת כהנים... קלז
	הזכרת השם בברכת כהנים..... קלח
	קריאת כהנים בנשיאת כפים ואי חשיב הפסק בתפלה..... קמג

יט

שמעון

סוטה דף ב ע"א

באר

בע"ה חידושים והערות על מס' סוטה

פרק ראשון

המקנא לאשתו בלא עדים

דף ב ע"א

א) המקנא לאשתו ר"א אומר מקנא לה על פי שנים ומשקה על פי עד אחד או ע"פ עצמו, רבי יהושע אומר מקנא לה על פי שנים ומשקה ע"פ שנים ע"ב, ולהלכה קי"ל כר"י כמו שפסק הרמב"ם (פ"א מהל' סוטה ה"א-ב) פסק וע"ש בכס"מ. ומ"מ בגמ' לקמן (עמוד ב') א"ר חנינא מסוריא לא לימא איניש לאיתתיה בזמן הזה לא תיסתרי בהדי פלוני, דילמא קי"ל כריב"י דאמר קינוי על פי עצמו ומסתתרא, וליכא האידנא מי סוטה למיבדקה וקאסר לה עילויה איסורא דלעולם ע"כ, וכן פסק הרמב"ם (פכ"ד מהל' אישות הכ"ה) כמש"כ שם המ"מ.

אמנם תמה הכס"מ עמש"כ שם הרמב"ם וז"ל, אמר לה בינו לבינה אל תסתרי עם איש פלוני וראה אותה שנסתרה עמו ושהתה כדי טומאה, הרי זו אסורה עליו בזמן הזה שאין שם מי סוטה וחייב להוציא ויתן כתובה עכ"ל, וקשה דמאי איריא בזמן הזה, אפילו בזמן דאיכא מי סוטה נמי אינו יכול להשקותה אא"כ קינא לה בפני שנים ונסתרה בפני שנים, דאילו אם ראה בעצמו שנסתרה יוציא ויתן כתובה אבל

המקנא לאשתו ר"א אומר מקנא לה על פי שנים ומשקה על פי עד אחד או ע"פ עצמו, רבי יהושע אומר מקנא לה על פי שנים ומשקה ע"פ שנים ע"ב, והרמב"ם (פ"א מהל' סוטה ה"א-ב) פסק כדעת ר"י, וז"ל קנוי האמור בתורה וקנא את אשתו הוא שיאמר לה בפני עדים אל תסתרי עם פלוני וכו', הסתירה האמורה בתורה ונסתרה היא שתסתר וכו' בפני שני עדים וכו' עכ"ל, ויש להעיר אמאי אצל קנוי לא הדגיש שהוא בפני שני עדים אלא סתם שיאמר לה בפני עדים, ואילו בסתירה כתב להדיא שהיא בפני שני עדים.

ונראה שהוא משום דבקנוי ליכא פלוגתא בין ר"א ור"י ולכו"ע צריך שיהא בפני שני עדים ולכן לא הצריך להדגיש שני עדים, אלא כתב שצריך עדים לאפוקי דעת ריב"ז דס"ל דלא בעינן עדים כלל וע"י מש"כ בסמוך, ורק לענין סתירה הדגיש להדיא שהיא בפני שני עדים, דקמ"ל דהלכה כר"י דלא כר"א דס"ל דסגי בע"א.

שמועון

סוטה דף ב ע"א

באר

כ

יש חשש אם היא מודה, והביאור בזה כמש"כ בספר מנחת קנאות וכן בחי' הגרי"ז, דלחכמים הקינוי צריך שני עדים מכח דין עידי קיום ולא רק בשביל הראיה וא"כ לא תועיל הודאתה להשקותה, דבלא עדים לאו שם קינוי עלה, וכמו שאין קידושין בלא עדים אף אם שניהם מודים.

אלא דלפ"ז צ"ב בדברי הגמ' גופה, שבזמן הזה לא יאמר הבעל לא תיסתרי בהדי פלוני, דילמא קי"ל כריב"י דאמר קינוי על פי עצמו ומסתתרא וליכא האידנא מי סוטה למיבדקה, דמשמע דבזמן שהיה מי סוטה היו משקין אותה, וקשה הרי קי"ל כחכמים דקינאו בלא עדים לאו כלום הוא ואיך היו משקין אותה.

וראיתי בדרישה (אהע"ז סי' קע"ח סק"ט) שמפרש בחד פי' דאף דקי"ל כחכמים, מ"מ חיישינן לדעת ריב"י, וא"כ בזמן שהיה מי סוטה היו משקין אותה כדי לצאת דעת ריב"י, דאם הלכה כחכמים לא יזיק לה המים ע"ש. אמנם קשה איך מותר למחוק את השם כדי לחוש לדעת ריב"י, והרי קי"ל כחכמים ולדידהו אינה שותה ואסור למחוק את השם וצ"ע.

שם

מקנא לה ע"פ שנים וכו', פי' המאירי בשם הירושלמי וז"ל, שאם העיד

אינו יכול להשקותה, כמו שפסק הרמב"ם (שם בהל' סוטה ה"ח) ע"ש.

(ב) ולבאורה נראה לפרש, דהנה ז"ל הרמב"ם (שם) קינא לה בפני שנים וראה אותה שנסתרה וכו' הרי זו אסורה עליו וכו' שאינו יכול להשקותה על פי עצמו עכ"ל, ונראה דדוקא ע"פ עצמו אינו נאמן להשקותה והיינו משום שאשתו מכחישתו, ולאפוקי דעת רבי אליעזר דס"ל דאחר שקינא לה בפני שנים נאמן בעצמו לומר שנסתרה ומשקה אותה, דאם אשתו מודה שנסתרה שפיר יכול להשקותה אפילו אם לא היה הסתירה בפני שנים, ולפי מה דחיישינן לדעת ריב"י, אפילו אם קינא לה בינו לבינה ונסתרה, אם אשתו מודה שהיה קינוי וסתירה יכול להשקותה.

וזהו מש"כ הרמב"ם הנ"ל (בהל' אישות) שבזמן הזה אף אם קינא לה ונסתרה בינו לבינה הרי זו אסורה עליו כיון דליכא מי סוטה למיבדקה, ותמה הכס"מ הרי אף כשיש מי סוטה אינו יכול להשקותה אא"כ קינא ונסתרה בפני שנים, ולפי הנ"ל מיושב שזהו דוקא כשאין אשתו מודה שנסתרה, אבל אם מודה שפיר היה יכול להשקותה בזמן שהיה מי סוטה, ובזמן הזה דליכא מי סוטה נאסרה עליו עולמית. ונהנית לראות שפי' כן המהרש"ל כמובא בב"ח ופרישה בשו"ע אהע"ז סס"י קט"ו.

(ג) אמנם מדברי הגמ' הנ"ל משמע דרק משום שיטת ריב"י יש חשש כשמקנא לה בלי עדים, ולא דגם לרבנן

עלי ורדים

מסכת סוטה

פרק ראשון - המקנא

ב.

מקנא לה ע"פ שנים.

האם צריך שני עדים לקיום או לבירור

ברש"י ד"ה מקנא לה וכו' כתב אם בא להשקותה צריך להביא שני עדים וכו'. ומשמע מדבריו שצריך שני עדים לבירור הדבר דהיה כאן קינוי, דבלא קינוי אין הסתירה אוסרת. אולם האחרונים כתבו להוכיח שהטעם שצריך שני עדים לקינוי הוא לקיום הדבר של הקינוי, דאין זה נחשב מעשה קינוי אם אינו בפני עדים. [והוכיחו כן מהגמ' לקמן בע"ב אר"ח מסורא לא לימא איניש לאיתתיה בזמן הזה לא תסתרי בהדי פלוני דילמא קיי"ל כר' יוסי ב"ר יהודה דאמר קינוי ע"פ עצמו וכו', ומשמע דלדין דלא פוסקים כרבי יוסי ב"ר יהודה הרי שבלא שני עדים אין לחשוש לקינוי כלל]. וכן משמע מלשון הרמב"ם שכ' בפ"א מסוטה ה"א קינוי האמור בתורה הוא שיאמר לה בפני עדים אל תסתרי עם איש פלוני וכו'. ועיין במאירי שכתב דאפילו הודית היא בכך אינו יכול להשקותה אא"כ היה הקינוי בפני שנים וכן הסתירה לפי ר' יהושע.

ועיין בחי' הגרי"ז שעמד בזה וגם הקשה דרש"י בסו"ד הרי כתב להדיא שאם לא קינא בפני שנים אינה נאסרת עליו בסתירה, משמע דבעינן שנים לקיום הדבר. וא"כ למה כתב דאם בא להשקותה צריך להביא שני עדים. ולכן פי' הגרי"ז דבאמת במשנה נכללו שני הדינים, גם דבעינן שני עדים אף לעצם דין קינוי לקיום הדבר, דבלא עדים חסר בעצם הקינוי ואינה נאסרת. ועוד, דבעינן ב' עדים לבירור הדבר ולא מועיל הודאת בע"ד משום דדינו כדבר שבערוה דבעינן ב' עדים גם לבירור הדבר. והא דלר"א סגי בע"א או מפי עצמו על הסתירה. זהו משום דכיון דיש לו דין נאמנות הו"ל כב' עדים (וכמו באב דנאמז על בתו לומר קדשתיה אע"פ דהוי דבר שבערוה).

ספר עבודת דוד

פרק המקנא

לצורך התחבית

דפוס תשע"ו

נאסרת על פי ע"א לר' יהושע דאין דבר שבערוה פחות משנים אין כאן דין השקאה נמי דליתא להשקאה רק היכא דאית בה איסורא דסוטה, אבל משום דין השקאה לכד לא הוי צריכין לשני עדים לכולי עלמא עיי"ש.

המקנא

אמנם אכתי צריך עיון בזה, שהרי בלשון מתני' מבואר שפלוגתתם היא לענין השקאה, ולכאורה היה למתני' לנקוט הפלוגתא לענין איסור הסתירה עצמה כיון דבזה הוא עיקר פלוגתתם. ועיין שם בחידושי מרן זצ"ל שכתב לבאר בזה, דבאמת גם רש"י סובר שעל פי עצמו נאסרת לבעלה אפילו אליבא דר"י דשויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, ודברי רש"י הם רק לענין איסורא המועיל לדין השקאה, דלענין השקאה בעינן שיהא עדות האוסרא ויחול בה איסורא דסוטה מדינא ע"י תורת בירור ונאמנות, אבל מה שהוא יודע שנסתרה ואסורה מדין שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא זה אינו מועיל כלום לענין השקאה, וזהו דתנן לה למתני' לפלוגתתם רק לענין השקאה אם משקה לה על פי עצמו או לא, דלענין איסורא אין חילוק דבלא"ה אסורה מדין שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, וכל הנפקותא בזה הוא רק לענין השקאה דלזה בעינן שתאסר מדין נאמנות ובירור ולא על ידי דין שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא עיי"ש. וצריך לומר שאף שלענין ע"א שייך פלוגתתם לענין איסורא, מ"מ מכיון דלענין על פי עצמו [או בעד אחד באופן שנאמן עליו כמבואר ברמב"ם פ"א מהל' סוטה הל' ט'] אין נפקא מינה לענין איסורא רק לענין השקאה כנ"ל, נקטה מתני' פלוגתתם לענין השקאה דשייך בין על פי עצמו בין בעדות ע"א.

והנה לכאורה יש להעיר בזה, דאכתי הוי מצי לנקוט פלוגתתם לענין איסור אכילת תרומה או לאיסור הבועל, דלר"א שע"א נאמן אסורה לאכול תרומה וכן אסורה לבועל, אבל לר"י שאין ע"א נאמן אינה אסורה בתרומה ולבועל. ויש לדחוק דמאחר דאין נ"מ בדברים אלו רק במקום הכחשה אבל במקום שהאשה או הבועל

ב, א'

מתני', המקנא לאשתו רבי אליעזר אומר מקנא לה על פי שנים ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו

ברש"י ד"ה ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו כתב וז"ל: ואפילו אין עדים שנסתרה אלא עד אחד או הוא עצמו אומר ראיתה שנסתרה אחר שקינאתי לה נאסרת בסתירה עד שתשתה עכ"ל, משמע מרש"י דלר' יהושע שסבר שאינו משקה אלא בשנים אינה נאסרת ג"כ על פי עצמו, וכבר עמד על זה הגרע"א בגליון המשניות שזהו נגד דעת הרמב"ם פ"א מהל' סוטה ה"ח שכתב שאם הבעל יודע בודאי שנסתרה אסירא ליה גם אליבא דר' יהושע.

והנה בחידושי מרן הגר"ז הלוי הקשה על רש"י דלכאורה גם אליבא דר"י מכיון שהוא יודע שנסתרה בודאי דאסירא ליה, דשויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, ולכאורה כל פלוגתא ר"א ור"י במתני' הוא רק לענין השקאה אם יכול להשקותה עפ"י ע"א או על פי עצמו וכלישנא דמתני' משקה לה וכו', אבל לענין איסורא בודאי לכו"ע ע"פ עצמו מיהא נאסרת, ואף אם נפרש דברי רש"י לענין איסורא דבועל דליכא גביה שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, אבל צ"ע למה שינה לפרשה לענין איסורא ולא נקט בפשיטות לענין השקאה וכלישנא דמתני'.

וביאר מרן זצ"ל דסבר רש"י דמשום דין השקאה לחוד לכו"ע היה צריך להיות דינה כמו איסורין שעד אחד נאמן בהם, דכמו שע"א נאמן לענין קרבן הכי נמי היה צריך להיות נאמן לענין השקאה, ובע"כ כל עיקר פלוגתא בין ר"א לר"י הוא לענין עיקר איסורא דסוטה אי סתירה צריכה שני עדים לאוסרה לבעלה כדן דבר שבערוה או לא, אלא דזה הוא ממילא דכיון דאינה

תוכן הענינים

תוכן הענינים

סימן א	בדין שני עדים בקינוי וסתירה	א
סימן ב	בדין על פי עד אחד או ע"פ עצמו בקינוי ובסתירה	ה
סימן ג	הערות בשמעתא דריש פ"ק	יב
סימן ד	בדין סוטה ליבום [וביסוד דין ספיקא דקו"ס ובד' הגר"ח] ... יט	
סימן ה	בסוגיא דסוטה שיש לה עדים במדינת הים	כה
סימן ו	בדין מתנה על נישואי אחיו	לג
סימן ז	בדין קינא לה ונסתרה גירשה וחזר וכנסה ונסתרה	מא
סימן ח	בדין אין שותה ושונה	מז
סימן ט	בדין אישות להשקאה ומיעוטא דארוסה, ודין קדמה שכיבת בעל	נב
סימן י	בסוגיא דיבמות דף נ"ח בנידון חופה לפסולות	נח
סימן יא	בדין מחילת הקינוי לאחר סתירה	סא
סימן יב	בדין מתו בעליהן עד שלא שתו	סח
סימן יג	בדין קינוי בנשים המותרות ביחוד	עט
סימן יד	בדין מנוקה מעון	פג
סימן טו	הערות בדין איסור בועל	פט
סימן טז	בדין קינא לה עם שנים כא' ועוד ענינים	צג
סימן יז	בדין ספק סוטה [ובו, ענף א בדין ספק סוטה בעלמא וענין 'דבר ברור', ענף ב בענין אין אוסרין על היחוד, ענף ג בדין ספק כודאי בספק זנות בעלמא]	צח
סימן יח	בפרשת קינוי וסתירה	קיג

א

דוד

סימן א

מנחת

סימן א

בדין שני עדים בקינוי וסתירה

לקיומי כמו בקידושין, ואילו סתירה דכל עניינה הוא ספק טומאה שזה וצטומאה עצמה הרי לא צעין עדים לקיומי וכמבואר בכתובות ד"ט ובקידושין דף ס"ו הרי מה"ט סתירה נמי לא צעיא עדים לקיומי. וציאור הדברים הוא עפי"מ שכ' הגר"ח צפ"ד מ"צו"ח דמאי דטומאה לא צעיא עדים לקיומי כשאר דשצ"ע כגו"ק משום דצונות דהאיסור צא ממילא ע"כ לא איצרו סהדי אלא לשקרי משא"כ גו"ק דהצעל הוא שעושה ע"ס הגירושין והקידושין והאיסור וההיתר ע"כ צריכין עדים לקיומי מילתא (ועי' צתוס' בקידושין שם), ואשר ע"כ סתירה דאין צה מידי דדעת כלל ואיסורה ממילא קאתיא מחמת ספק טומאה לא צעין צה עדים לקיומי, ושאיני קינוי דהוי עשי' מדעת הצעל ע"כ צעי צה עדים לקיומי.

והנה צעיקר הדבר דצעי בקינוי עדים לקיומי, מבואר כן עוד צד' הרשצ"א ביצמות כ"ד, עי"ש צענינא דדבר מכוער שהק' על הסוברים דצדבר מכוער תלא, וז"ל: ועוד דאי אפשר לומר כן דרוכל יוצא ומקום מנעלים הפוכים עדיפי ממקנא לאשתו על פי עצמו או על פי עד אחד ואמר לה אל תסתרי ע"ס פלוני ונכנסה לסתר או לחורצה ושהתה עמו כדי טומאה

במתניתין דריש סוטה המקנא לאשתו מקנא לה ע"פ שנים וכו'. הנה צהך דצעין תרי עדים צהקינוי, מבואר כצד צד' רצותינו דמלצד מאי דצעין שנים לצרורי שהיה קינוי אית ציה נמי דינא דלקיומי צחלות הקינוי דקינוי שנעשה שלא צפני תרי לא הוי קינוי כלל, ויסוד הדבר מבואר מהא דאמרינן צסוגיין אר"ח מסורא לא לימא איניש לאיתתיה צזמן הזה לא תסתרי צהדי פלוני דילמא קי"ל כרצי יוסי צר' יהודה דאמר קינוי ע"פ עצמו ומיסתתרה וליכא האידנא מי סוטה למיצדקה וקאסר לה עלויה איסורא דלעולם, והרי דכל הך דחיישינן הוא דילמא קיי"ל כריצר"י דמקנא לה ע"פ עצמו וע"פ ע"א, אצל לדידן לא הוית נאסרת אף שידוע צעצמו שקינא לה, וע"כ מבואר דצעין עדים לקיומי דהקינוי.

ואבן כ"ז רק בקינוי אצל צסתירה לא צעין עדים לקיומי וכמבואר צרמצ"ס פ"א מסוטה ה"ח ט' וצפכ"ד מאישות הכ"ה דאם ראה אותה שנסתרה נאסרת עליו, ואף צע"א מעידה שנסתרה ודעתו סומכת עליו נמי נאסרת, הרי דצהסתירה לא צעין עדים לקיומי. וצטעמא דשאני הסתירה מהקינוי, יעוי' צשאג"א וצאחרונים שציארו דקינוי צעין ציה עדים

בעזרת ה' יתברך

ספר ישא מדברותיך

משא ומתן בדברות קודש
חידושים ביאורים הערות והארות
במסכתא סוטה

וקונטרס
לקט שכחת הפאה

בחמלת ה' עלי
ממני הקטן שבחבורה
דוב בער בן לא"א הרב משה רפאל שליט"א אפלבויס

פעיה"ק ירושלים תובב"א
שנת התשע"ד

כב ג'

מדברותיך

תוכן ההערות

ישא

תוכן ההערות

דף ב.

- א לברר מה שפרש"י דבעינן ב' עדים לקינוי כדי להשקותה, דתמוה דפשטות ענין קינוי אינו אלא התראה ומניעה ולהחל חלות איסור ע"י קינוי כג
- ב ביאור דברי תוס' הרא"ש דאי תנא רק ע"פ עצמו ס"ד דנאמן משום שויא אנפשי', דצ"ע שהרי אין לך חב לאחרני גדול מזה שמשקה אותה, ואיך נאמן באמת להשקותה ע"פ ראיית עצמו כה
- ג לבאר לשון ומשקה במתני', דלכאו' עיקר המחלוקת הוא לענין עצם האיסור החל ע"י הסתירה כו
- ד בענין אמאי לא הוי עדי קינוי בלא עדי סתירה חצי דבר כז
- ה ביאור אמאי לא נזכר איסור לבועל במתני' כח
- ו ביאור דברי רש"י דהמקנא לישנא דקרא נקט כח
- ז הגרעק"א דייק מרש"י לשי' ר' יהושע דאינה אסורה עליו בסתירה אלא בב' עדים, ודלא כהרמב"ם שפסק כר"י דבעי' ב' עדים לענין ההשקאה, ומ"מ פסק דאם הבעל ראה הסתירה אסורה עליו, וי"ל דזה מדין שויא אנפשי' ח"ד כח
- ח שינוי גירסא ברש"י ובמה שהוצרך לומר עוד פעם שאסורה מספק כט
- ט לבאר פיה"מ לרמב"ם שסדר המסכתות היא נזיר גיטין סוטה, שהוא נגד גמ' דידן כט
- י ביאור השו"ט של הגמ' מאי תנא דתנא סוטה, ותי' כדרכי לא
- יא בביאור מה שהוצרך רש"י לפרש דמסכת סוטה אחר נזיר דלכאו' כך מפורש בגמ', ומה הוסיף רש"י בזה לא
- יב לבאר אמאי יזיר עצמו מן היין, הא ראיית קלקול הסוטה עצמה עושה רושם לב
- יג לבאר אם ענין יזיר א"ע מן היין הוא נזירות דוקא או לאו דוקא לב
- יד בביאור אמאי פרש"י כל הרואה סוטה בקלקולה לענין ניוולה ובשתה, ולא פי' כפשוטו לענין צבתה בטנה ונפלה ירכה כמפורש בקרא לג
- טו לבאר אמאי הוצרכה הגמ' להביא הא דתנא כתובות לד
- טז ביאור קו' התוס' בטעם קביעת מסכת נזיר בסדר נשים ותירוצו לד
- יז בענין אם האיסור לקנאות הוא דאורי' או דרבנן, לא תעשה או עשה, ואם הוא לאו דאורי' א"כ אמאי ל"א כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני לה
- יח בענין אם אסור לקנאות, מה יעשה אם רואה שאשתו פרוצה לו
- יט ביאור מחלוקת רש"י ותוס' בהוכחת הגמ' דהמקנא לשון דיעבד הוא לו

ישא תוכן ההערות מדברותיך כב ג'

תוכן ההערות

דף ב.

- א לברר מה שפרש"י דבעינן ב' עדים לקינוי כדי להשקותה, דתמוה דפשטות ענין קינוי אינו אלא התראה ומניעה ולהחל חלות איסור ע"י קינוי כג
- ב ביאור דברי תוס' הרא"ש דאי תנא רק ע"פ עצמו ס"ד דנאמן משום שויה אנפשי', דצ"ע שהרי אין לך חב לאחרני גדול מזה שמשקה אותה, ואיך נאמן באמת להשקותה ע"פ ראיית עצמו כה
- ג לבאר לשון ומשקה במתני', דלכאו' עיקר המחלוקת הוא לענין עצם האיסור החל ע"י הסתירה כו
- ד בענין אמאי לא הוי עדי קינוי בלא עדי סתירה חצי דבר כז
- ה ביאור אמאי לא נזכר איסור לבועל במתני' כח
- ו ביאור דברי רש"י דהמקנא לישנא דקרא נקט כח
- ז הגרעק"א דייק מרש"י לשי' ר' יהושע דאינה אסורה עליו בסתירה אלא בב' עדים, ודלא כהרמב"ם שפסק כר"י דבעי' ב' עדים לענין ההשקאה, ומ"מ פסק דאם הבעל ראה הסתירה אסורה עליו, וי"ל דזה מדין שויה אנפשי' ח"ד כח
- ח שינוי גירסא ברש"י ובמה שהוצרך לומר עוד פעם שאסורה מספק כט
- ט לבאר פיה"מ לרמב"ם שסדר המסכתות היא נזיר גיטין סוטה, שהוא נגד גמ' דידן כט
- י ביאור השו"ט של הגמ' מאי תנא דתנא סוטה, ותי' כדרבי לא
- יא בביאור מה שהוצרך רש"י לפרש דמסכת סוטה אחר נזיר דלכאו' כך מפורש בגמ', ומה הוסיף רש"י בזה לא
- יב לבאר אמאי יזיר עצמו מן היין, הא ראיית קלקול הסוטה עצמה עושה רושם לב
- יג לבאר אם ענין יזיר א"ע מן היין הוא נזירות דוקא או לאו דוקא לב
- יד בביאור אמאי פרש"י כל הרואה סוטה בקלקולה לענין ניוולה ובשתה, ולא פי' כפשוטו לענין צבתה בטנה ונפלה ירכה כמפורש בקרא לג
- טז לבאר אמאי הוצרכה הגמ' להביא הא דתנא כתובות לד
- טז ביאור קו' התוס' בטעם קביעת מסכת נזיר בסדר נשים ותירוצו לד
- יז בענין אם האיסור לקנאות הוא דאורי' או דרבנן, לא תעשה או עשה, ואם הוא לאו דאורי' א"כ אמאי ל"א כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני לה
- יח בענין אם אסור לקנאות, מה יעשה אם רואה שאשתו פרוצה לו
- יט ביאור מחלוקת רש"י ותוס' בהוכחת הגמ' דהמקנא לשון דיעבד הוא לו

הרחמן אשר אור כשלמה עוטה ינחיני בדרך אמת במסכת סוטה סימן א

הערות וביאורים בפ"ק דסוטה

דף ב.

א

לברר מה שפרש"י דבעינן ב' עדים
לקינוי כדי להשקותה, דתמוה דפשטות
ענין קינוי אינו אלא התראה ומניעה
ולאחל חלות איסור ע"י קינוי

משנה - המקנא לאשתו ר"א אומר מקנא
לה על פי שנים כו', ופרש"י ד"ה
מקנא לה ע"פ שנים - אם בא להשקותה
צריך להביא ב' עדים שאמר לה בפניהם אל
תסתרי עמו כו' - הנה תמוה אמאי פ"י רש"י
לענין ההשקאה, ולא כפשוטו לענין להחל
בה דין קינוי, היינו לאוסרה עליו אם תסתר
אח"כ, והוא גם לתועלת להתרות בה
ולמנוע ע"י אזהרה זו את אשתו מלהסתר,
וכמפורש בגמ' לקמן (ג.) וכן בפ"י
המשניות להרמב"ם כאן, וז"ל - שהקינוי
הוא המניעה מהדברים הדומים להביא
החשד כו' ואם נסתרה אח"כ בפני ב' עדים
נאסרה עליו כו' עכ"ל, וכיון דהתרה בה
בפני שנים חל דין קינוי, וממילא נפ"מ גם
כן שיחול על אשתו איסור יחוד עם אותו
אדם, וכמפורש בב"ש אה"ע (סי' קע"ח, ב)

דכשמקנא לה אסור להתיחד עמו, ועי'
רמ"א (שם סעי' ח) דנפ"מ בין סתירה
לאיסור יחוד דעלמא, הוא דכאן אסור אף
בבעלה בעיר ופ"פ לרה"ר ע"ש, וה"ה בב'
כשרים או ע"י קרובים כמפורש בירושלמי
(פ"א ה"א) וכן תנן לקמן (כד.) ע"י כל
עריות מקנין כו' ופרש"י אם קינא לה מאבי'
ומאחי' כו' וכ"פ הרמב"ם (סוטה (א, א))
ע"ש.

ואין לדחות דאף דחל איסור סתירה על
האשה אין זה כוונת הבעל כשמקנא
לה, שהרי יכול להקפיד ולהתרות את אשתו
גם בלא"ה וכשאר קפידות הבעל שאינו
מחפש עדים דוקא, וע"כ דנפ"מ רק לגבי
ההשקאה שאם התרה בפני ב' עדים יכול
להשקותה, דנראה דגם הבעל מעוניין להחל
על אשתו חלות איסור סתירה שהוא דין
הקינוי, וכן משמע לקמן (כה.) דב"ד מקנין
לנשים שבעליהן אינם יכולים, כגון
שנתחרש או נשתטה כו' ומשום שרואים
שנוהגין בפריצות מקנין, וע"ש ברש"י ד"ה
עבדינן וז"ל והיאך אנו נעשים שלוחים לו
בדבר שהוא חוב לו כו', וקיימ"ל (כתובות

כד

ישא

סימן א הערות סוטה

מדברותיך

יא.) דאין חבין לאדם שלא בפניו ע"ש, ופשוטו משמע דיש כאן דין זכיי' ושליחות, וע"כ דע"י קינוי חל בה דין התראה וקפידה דבעל לענין חלות איסור סתירה שהרי אין ב"ד מקנין בכדי להשקותה (בכדי דנימא דהשליחות לגבי שיחשב קינוי ד"בעל" בכדי להשקותה) אלא מקנין בכדי למנוע פריצות וסתירה עם אחרים, וע"כ כנ"ל.

ואע"פ דקינוי דמתני' איירי גם במצבים שלא יתחדש איסור יחוד חדש יותר ממה שיש כבר איסור יחוד הרגיל, וכגון באדם סתם ואין בעלה בעיר, מ"מ כיון שנפ"מ כשיהי' בעיר או עם ב' כשרים וכו', א"כ ע"כ דתמיד חל דין חדש של איסור "סתירה" מצד קפידת הבעל וכנ"ל (וע"ע מש"כ בסימן ג על פי זה דבכדי שיחשב עדי קינוי ל"דבר" ולא חצי דבר, צריך תועלת (לשיטת הרי"ף) בעדי קינוי גם בלא עדי סתירה, ולהנ"ל זה גופא יהי' התועלת לענין חלות איסור יחוד חדש וכמושנ"ת ע"ש).

ואפי' אם נדחה דאינו שליחות או א"צ להחל איסור חדש של סתירה, מ"מ אכתי ק' דברי רש"י שפי' אם בא להשקותה, דעכ"פ צריך לאשמעי' עצם דין הקינוי דלא חל בה שם קינוי אא"כ קינא בפני ב' וכדפרש"י מיד אח"כ, וממילא נפ"מ לענין ההשקאה, אבל לא שהבעל מקנא בכדי להשקותה וכמושנ"ת וצ"ע.

ועוד הק' הבה"ח ימין אזולאי נ"י דאמאי הוצרך בסיפא לומר כיצד מקנא לה אומר לה בפני שנים כו' הא כבר מבואר

ברישא דלכו"ע אין קינוי אלא בפני ב' (ובפשוטו צ"ל דכך היא דרך המשניות לבאר בנושא המדובר).

עוד צ"ב בכלל לשון הרישא מקנא לה ע"פ פי שנים ומשקה על פי עד א', ולא אמר מקנא בפני ב'.

וע"ל כן נראה לומר דבאמת זה הוא דדייק רש"י משינוי הלשון (מקנא לה ע"פ פי שנים) דמתני' בא לחדש כאן ב' ענינים, דברישא איירי לענין הבאת רא'י, וכלשון הקרא ע"פ שנים עדים יקום דבר דלא איברו סהדי אלא לשקרי (קידושין סה:): היינו לבירור, וע"כ הפי' דאם כבר קינא לה [שהרי למתני' אסור לקנות כדאי' בסמוך (ב.)] איך יכול לברר דבר זה לב"ד, וצ"ע דמאי נפ"מ לגבי ב"ד, דאם לאוסרה עליו בסתירה שלאח"כ, הא א"צ להביא ב' עדים לב"ד, דסגי שיאמר לב"ד שקינא לה בפני ב' ושויא אנפשי' ח"ד, וממילא ב"ד יכופו להתנהג עמה איסור [עי' ריטב"א כתובות (ט). דכתב כן ודלא כרמב"ם (אישות כד, יח) דב"ד לא יכופו, אבל עכ"פ גם להרמב"ם לגבי עצמו יהי' אסורה עליון ואפי' לפי מה שביארנו (בסימן ב) שי' רש"י דלא ס"ל דין שויא כאן ע"ש, זהו רק לענין להצריך ב' עדים על הקינוי, אבל עכ"פ אם לפי דבריו הי' ב' עדים ודאי דחל דין איסור ושויא אנפשי' ח"ד, וע"כ פי' רש"י דמביא ב' עדים וכמפורש בלשונו "צריך להביא ב' עדים שאמר לה בפניהם אל תסתרי עמו", וע"כ דאין נפ"מ בזה אלא אם בא להשקותה.

בעזרה"ת

ספר

איזהו מקומן

על מסכת סוטה

אוצר

ציונים הערות ומראי מקומות

דף על דף לפי סדר הגפ"ת

על כל המסכת

כולל מפתח נושאים מקיף ומפורט

ליקטתי אספתי וערכתי בסיעתא דשמיא

יהודה אריה בלאמו"ר הרב ר' אברהם יצחק שליט"א פרידלס

שנת השמיטה התשס"ח

בני ברק

איזהו סוטה דף ב. מקומן א

פרק ראשון – המקנא לאשתו

קינני בפני שנים משום נאמנות, לפי שיש לה חזקת כשרות, ואין עד אחד על הקינני נאמן לגרע חזקתה, ע"ש.

דף ב.

מתני'

ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו - צ"ע ליתני דמשקה עפ"י עצמו וכ"ש עפ"י עד אחד - ע"י תוס' הרא"ש המפרש דתרוייהו צריכי. והביא תירוצו זה בשטמ"ק ותמה עליו, ע"ש. וע"י דבר שאל (ס"א. א. 1).

ר' יהושע אומר מקנא לה על פי שנים וכו' - לא היה צריך לומר דמקנא עפ"י שנים, דבזה לא פליג ר' אליעזר, אלא בא להדגיש דדוקא קינני וסתירה בעי שנים אבל בטומאה ממש סגי בעד אחד, וכדדייקינן בגמ' "עד כאן לא פליגי אלא בקינני וסתירה אבל בטומאה עד אחד מהימן" - תוס' הרא"ש.

מקנא לה על פי שנים ומשקה על פי שנים:

[א] הנה למ"ד קינני בפני שנים, אם קינא בינו לבינה או בעד אחד אינה נאסרת כלל כמש"כ רש"י. אך לענין סתירה למ"ד בפני שנים, אם נסתרה בפני אחד או עפ"י עצמו - דקדקו תוס' רעק"א ובית הלוי (מ"א ס"י מ"א) מדברי רש"י ורע"ב שנקטו בדברי ר"א דנאסרת עפ"י עד אחד או עצמו, משמע דלר' יהושע אינה נאסרת כלל בסתירה שלא בפני שנים. ולפי"ז נמצא שרש"י נחלק על הרמב"ם (סוטה א. 1). שפסק דאם קינא כדין בפני שנים, ואח"כ ראה אותה שנסתרה, הרי זו אסורה עליו.

והאחרונים [אחיעזר (מ"א ס"י מ. 3), מרן הגרי"ז (נח"י) מרן רי"ז הלוי עהר"מ הל' סוטה,

המקנא לאשתו ר"א אומר מקנא לה על פי שנים - הנה בין לר"א ובין לר' יהושע בעי ב' עדים לקינני, ודלא כר"י בר' יהודה בברייתא ע"ב דס"ל אליבא דר"א דסגי בעד אחד.

וגדר ב' עדים לקינני - משמעות פירש"י ושאר מפרשים דהוא לקיום הדבר ולא לראיה בעלמא, אלא דכל שלא היו ב' עדים בקינני אינה נאסרת כלל.

ובספר דבר שאל (ס"א. א') ביאר דהא אין לפרש שהוא משום דין עדות קיום, שהרי אין כאן חוב לאחריני דעיקר הקינני עניינו בינו לבינה, אלא מסיק דנראה שענין הקינני הוא התראה, ובפני שני עדים הוא חיזוק ותוקף להתראת הקינני.

והביא שבשו"ת בית הלוי נסתפק בהכמין לה עדים אחר הגדר וקינא לה והיא לא ידעה, דהנה אף שרק בקידושין מצינו דבעינן שידעו שניהם שיש עדים בדבר, אבל לענין גירושין שבעל כרחא כתב מהרי"ט שא"צ שתדע מהעדים, מ"מ לגבי סוטה יש להסתפק לפי שהרי צריך שתדע שקינא לה אף שא"צ הסכמתה.

מיהו הוסיף הדבר שאל דכל מה שיש להסתפק הוא אי נימא דעיקר הטעם דעדי קינני דבעינן שיהא קינני שאפשר לבררו בבי"ד, ולזה סגי בידיעת הבעל, אבל אי כסברתו שהוא משום חשיבות ותוקף דההתראה פשוט שצריך שתדע האשה שמקנא ומתרה לה בפני שנים.

אמנם בנתיבות הקודש מסתפק דשמא בעינן

ב

איזהו

סוטה דף ב.

מקומן

ונח' הגר"י נסוגיין), חזון יחזקאל (ר"ט מכלתין), דבר שאול (ס' א. ד.) ביארו סברת הרמב"ם: דעדי סתירה אינם כעדי קינוי שבאים לקיום הדבר, אלא עניינם לברר מילתא כשאר דבר שבערוה, ולא גרע מאילו ראה בעלמא אשתו שזינתה דאסורה עליו, ולכך אם ברור לו שנסתרה הרי זה בכלל גזיה"כ שסתירתה אוסרתה מספק, משא"כ לענין קינוי שאין בו ענין של זנות ודבר שבערוה אלא גזיה"כ הוא שבעינן עדים לקיים הדבר, לכך לא מהני עפ"י ראיית הבעל.

וסברת רש"י ביאר הדבר שאול הנ"ל: דכיון שהסתירה אינה אוסרת מחמת עצמה אלא משום דרגלים לדבר, לפיכך כל סתירה שאינה מביאה לידי שתיה אינה בכלל גזיה"כ זו, ואנו דנים כאילו לא קינא אלא על סתירה כזו שיכולה לבוא לידי כפיה להשקותה - ע"י בדבריו. וראה עוד בשיעורי הגר"מ פיינשטיין (אות ז').

ברם הב"י (ס' קע"ח) כתב על פסק הרמב"ם דפשוט הוא, משמע דס"ל שאף רש"י לא נחלק בזה, וכן נקט בתורת הקנאות דאין לדקדק מפירש"י הנ"ל שלא כהרמב"ם. וכן נקטו מרן הגר"י והחזון יחזקאל הנ"ל דסברא פשוטה היא שעדות סתירה כיון שאינה אלא לברורי מילתא, אם ברור לו עפ"י ראייתו נאסרת עליו ולא פליג רש"י בזה.

והוסיף הגר"י לבאר בעיקר פלוגתת ר"א ור"י: דמשום דין מעשה ההשקאה עצמו ודאי לא היו צריכין ב' עדים לכו"ע, דהוי כשאר איסורין שעד אחד נאמן בו, אלא שאין משקין אלא א"כ נקבע עליה שם איסור סוטה שאזי יש לה תורת השקאה, וזהו שפירש רש"י דנחלקו ר"א ור"י האם נאסרת בסתירה עפ"י ע"א או עפ"י עצמו, דאמנם כלפי עצמו ודאי אסור מפני שהוא יודע האמת או משום דשויהא אנפשיה חתיכה דאיסורא, אך לקבוע עליה שם איסור כלפי דידן נחלקו אי סגי בע"א שנסתרה או דבעי ב' עדים ככל דבר

שבערוה - ע"י בדבריו. וכן נקט באבי עזרי (סוטה א. ח.) דמצד שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא לכו"ע נאסרת עליו בראייתו שנסתרה, אלא שבזה אין ב"ד כופין אותו לגרשה, אבל ר"א ור"י נחלקו בראיית ע"א אם נאמן לאוסרה לגמרי וכופין להציאה, ע"ש. וע"ע בשיעורי הגר"מ פיינשטיין (אות ז').

ב] בירושלמי דפירקין (ה"א) איתא שאם העיד עד אחד שקינא לה או שנסתרה שחרית, והשני העיד על ערבית, אינו כלום, ותלוי הדבר במחלוקת אי בעינן עדות המיוחדת.

וראה בשו"ת שאגת אריה (נהספות ס' א') שהרחיב בדברי הירושלמי, ומסיק לשנות הגירסא, דבקינאי לכו"ע לא מהני, דהא בעינן עדים לקיום הדבר והוי כעדות קידושין, אך בסתירה שהוי עדות רק לברר מילתא אזי הוא תלוי בפלוגתא דעדות המיוחדת. [כן הביא בח"י הגר"י משמו].

וכתב המאירי דמ"מ אם שניהם מעידין על קינוי או סתירה אחת, אפילו שהאחד העיד בבוקר והשני בערב הרי זו עדות. ותמה בח"י הגר"י שהרי דבריו מכוונים כמ"ד דעדות המיוחדת הוי עדות (מכות ו:), ולדבריו מהני בין אם רק כל עד מעיד בנפרד, ובין אם מעיד אחד שראה בבוקר ואחד שראה בערב. וכתב לבאר דבעינן עדות על מעשה קינוי ולזה לא מהני אחד מעיד שקינא בבוקר ואחד בערב, לפי שאין עדות על מעשה אחד, ואינו כעדות על ממון דסו"ס אנו יודעים שחייב לפלוני מנה, אבל כשמעידין על מעשה אחד אלא שאחד העיד בבוקר והשני בערב הוי שפיר עדות למאן דמכשיר עדות מיוחדת. וע"ע בשיעורי הגר"מ פיינשטיין (אות א'), וחזון יחזקאל ריש מכלתין (סוף ד"ה מקנא עפ"י עד אחד).

ג] הנה למ"ד דבעינן עדות גמורה גם לקינוי וגם לסתירה, הקשו האחרונים הלא בכמה

מכון אוהב ספרים
להצטרף לרשימת התפוצה: ohevseforim@thejnet.com

עוד ספרים על מסכת סוטה

מנחת יעקב על מסכת סוטה

מאת הר"ד יעקב מרקוס שליט"א ניו יארק
מהדורא חדשה - תשע"ז

הערות וביאורים על סדר הדפים. הספר
נתקבל באהבה רבה אצל הלומדים.

להשיג בחנויות הספרים שאנקי'ס
וביגלעיזען המפיץ מאזנים.
yaakovsmarcus@gmail.com

ספר מנחת סוטה

מאת ר' אברהם אבן מוסא
שיטה מקובצת על מסכת סוטה לאחד מחכמי מרוקו שחי לפני
כ- 300 שנה
שנת תשנ"ח - 501 עמודים

להשיג בחנויות הספרים
יו"ל ע"י מכון אהבת שלום

ספר שערי צבי על מסכת סוטה

מאת הר"ד מנחם צבי בן הר"ד אהרן רוטר שליט"א - קרית ספר
תשע"ג - 82 עמודים

והוא ליקוט מהמפרשים,
[ממהרש"א עד שערי אהרן]
בהבנת הפשט על סדר הדף
בגמ' ופרש"י.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר 08-974-1986

הופיע ויצא לאור

ספר עלי באר

תשע"ז - 418 עמודים

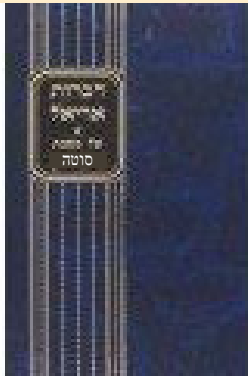
יצא היום ממכש הדפוס, ספר עלי באר הספר
מאת האב"ד הר"ר עזריאל כ"ץ
שליט"א.
הספר מלא וגדוש בחידושים וביאורים
דף על דף. ויעזור הרבה ללומדי
המסכתא.
המחבר שליט"א ידיו רב לו גם בהכנת
ספר מנחת קנאות המדורא חדשה
שיצא לאור זה עתה.

עכשיו יצא בכריכה רכה חלק ההערות,
ובקרוב יצא הספר עם ארבעה מדורים
- מדור הערות על סדר הדף - מדור חלק הביאורים - ביאורי
סוגיות בהרחבה - מדור גנוזות ושיעורי רבותינו - מדור
קונטרס "מנוחת השכינה" ביאור מקיף בענין נשיאת הארון
למלחמה הנוגע לכמה סוגיות בסוטה.

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר בלייקוואוד
732-901-4318 או במייל rachelle@sigcc.com

ספר דברות אריאל

מאת הר"ר ברוך משה אריאל שליט"א
תשס"ג - 358 עמודיםחידושים וביאורים על מסכת סוטה
הספר הוא למדני עיוני, נכתב בדרך סימנים. וכולל בו
יותר מנ"ח סימנים על סוגיות המסכתא.להשיג בחנויות הספרים
או אצל המחבר 03-570-9661

ספר אעירה שחר

מאת הר"ר חיים שלמה רוזנטל שליט"א
תשס"א - 262 עמודיםהערות קצרות על דרך הפשט,
וכלל הערות מאת המשגיח רבי
זיידל אפשטיין זצ"ל משגיח
שיבת תורה אור מטרסדורף.

אעירה שחר

תוכן רצוף אחת
הארות והערות, רשימות וציורים
על סדר הדף במסכת סוטה

כולל הערות רבות
מפרש ומשנה
הנאמן רבי זיידל אפשטיין שליט"א

כספסוף

יבסו קונטרס בענין נדרי והלכות איסור תעופה שיטתו במסכתין

יחל בעקבות ה' ע"י
חיים שלמה בלאויר רב שכני רב שלמה רוזנטל

כספי תשס"א

להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר רחוב אידלסון 16
רמות ג' ירושלים טלפון : 02-5868214

ספר דבר שאול

מאת הר"ר שאול שחור קוסובסקי ז"ל
(ב' כרכים)עכשיו יצא לאור במהדורא חדשה תשע"ו, בשני
כרכים כל הספרים שהוציא המחבר ז"ל. כולל מסכת
סוטה.ספרי דבר שאול מפורסמים הם בעולם התורה,
המחבר היה קשור למרן החזו"א זצ"ל. וספרו מלא
גדוש בחי' נפלאים.להשיג בחנויות הספרים או אצל נכד המחבר
ko9119@gmail.com

מספר עלי באר

א

באר

דף ב.

עלי

פרק ראשון - המקנא

דף ב.

שאינו אוסרה לעולם אינו דין שתקיים בע"א, וחזינו דיותר קל להאמין ע"א בסתירה כיון דאינו אוסרה לעולם, ולכאורה הכונה בזה דאי הא דצריך שנים לדבר שבערוה היינו דלהוציא אשה מבעלה צריך שנים², א"כ בעדות סתירה דאכתי יכולה להתיר עצמה לבעלה ע"י שתיתה לא מקרי שמוציאה מבעלה בעדות הסתירה, ומשו"ה הוא דלא דמי לר"א לעדות טומאה שאוסרה לעולם ואז צריך מעלת רגל"ד.

ונ"מ טובא בזה, דהרי בארוסה שומרת יבם דתנן לקמן (דף כג:) דיש להם קינוי וסתירה אבל אינן שותות, ולפי"ד הנ"ל לא יועיל ע"א גרידא על הסתירה אפילו לר' אליעזר דהא הוא אוסרה לעולם בעדותו [משא"כ לפי דברי התוס' הרא"ש או הקר"א ליכא נ"מ אי שותה או לא]³.

אמנם אכתי יש להעיר, דהנה בברייתא להלן ע"ב מובא שיטה שלישית בדין עדות של קינוי וסתירה, והיינו שיטת ר' יוסי ברבי יהודה בשם רבי אליעזר, דלקינוי מהני ע"פ ע"א או ע"פ עצמו וסתירה בענין עפ"י שנים (להיפוך מר"א דמתני'). וגם בשיטה זו יש להעיר איך סגי בע"א על הקינוי, ולגבי הקינוי הרי לא שייך לתרוץ כנ"ל בשם התוס' הרא"ש, דהרי בשעת קינוי ליכא אפילו מקצת רגל"ד, ולכאורה לדידה בודאי צ"ל כמש"נ דע"י שאינו אוסרה לעולם אינו צריך שנים.

אולם קושיא זאת מעדות ע"א על קינוי יש ליישב באופ"א, דהנה נחלקו רבותינו האחרונים אי קינוי הוי דבר שבערוה, דבאחיזר (ח"א סי' ח) כתב דקינוי לא מקרי דבר שבערוה דאינו אלא גרם לדבש"ע,

ישוב איך מועיל ע"א לסתירה בלי סברת רגל"ד **המקנא** לאשתו, רבי אליעזר אומר מקנא לה עפ"י שנים ומשקה עפ"י ע"א או ע"פ עצמו. ומבואר דדעת ר' אליעזר דא"צ שני עדים שנסתרה וסגי בעד אחד. והנה בטומאה לכו"ע סגי בחד ומבואר בגמ' (דף ג.) הטעם משום דיש רגלים לדבר ע"י שקינא לה ונסתרה. וא"כ יש להעיר מ"ט יהא נאמן ע"א שנסתרה כיון דעדיין ליכא רגל"ד, ואת"ל דהוי גזה"כ בעלמא א"כ נימא כן גם בטומאה.

וראיתי בקר"א לקמן דף לא. שכתב לחדש דלר"א אין ע"א נאמן משום רגלים לדבר, וז"ל אלא דלר"א על כרחך לא הוי טעמא משום רגלים לדבר דקינוי וסתירה דהא ע"א מהימן גם בסתירה, עכ"ל. וזהו דבר מחודש שיהא מחלוקת תנאים בזה.

ובפשוטו יש ליישב עפ"י דתוס' הרא"ש דף ב: שכתב דע"י קינוי יש קצת רגלים לדבר, ועיקר דבר זה דע"י קינוי איכא קצת רגלים לדבר מתבאר ג"כ מדברי התוס' להלן (דף לא.) שכתבו דקינוי בהדי קול על פריצותא מכוער הדבר כיון דיש קצת רגל"ד, וחזינו כנ"ל, ולפי"ז י"ל דסובר ר"א סגי במקצת רגלים לדבר להאמין הע"א. ובספר מנחת דוד (סוטה סי' ב') הביא שכך מפורש בדברי הגר"א (אה"ע סי' ז' סק"ח) דטעמא דר"א דמתני' משום דע"י קינוי יש רגל"ד על הסתירה⁴.

ולכאורה יש לומר עוד בזה, דהנה אמרנו בגמ' דף ג: [ומקורו ממתני' (דף לא.)] מה עדות אחרונה דאוסרתה איסור עולם מתקיימת בע"א, עדות סתירה

א. וע"ע בדרישה (אה"ע סי' קע"ח אות כ"א) דמבואר כהנ"ל דיותר יש להאמין ע"א על סתירה לאחר קינוי מע"א על טומאה בלי קר"ס כיון דכבר קינא לה ויש רגל"ד שנסתרה, וכן עיין בתשב"ץ (ח"א סי' ע"ז) דלכאורה מבואר כיסוד הנ"ל ג"כ ע"ש, ועיין בסימן א' אות ו' מה שכתבנו בדבריו.

ב. ועיין באחיזר (ח"א סי' ו' אות ה') שהאריך ביסוד זה דילפינן דבר דבר מממון דכמו שאין מוצאין ממון רק עפ"י שני עדים כמו"כ אין אנו יכולים להוציא אשה מבעלה רק ע"י שני עדים וכו' ע"ש.

ג. וכל זה נוגע לחקירת הקר"א (שם) דהעיר שאלה מחוכמת, דהכי דע"א העיד שנסתרה ונטמאה איך יהא נאמן הא לא ידענו מלבד העד אלא שהיה קינוי, והסתירה והטומאה הם על פיו וליכא סיוע של סתירה להע"א דהא הוא עצמו העיד עליו, וכתב שם לחדש דיתכן דבכה"ג ר"א יודה דצריך שנים על הסתירה, אולם ברש"י שם אינו משמע כן, ולהנ"ל דבקינוי לבד יש רגל"ד יתכן דסגי בהך קינוי להאמינו בין על הסתירה ובין על הטומאה.

באר

דף ב.

עלי

ב

בה כיון דידוע שנסתרה. ועיין בדבר שאול (סי' א' אות ב') שדייק מהב"י (סי' קע"ח) כהגרי"ז שהביא דברי הרמב"ם וכתב בדבר פשוט הוא, ומשמע דנקט דלא פליג עליה רש"י.

נידון האחרונים אי עדות קינו או סתירה הוי חצי דבר ר' יהושע אומר מקנא לה עפ"י שנים ומשקה עפ"י שנים. והנה משמע ממתני' דבשתי כתי עדים עסקינן וכת אחת מעידה על הקינוי וכת אחת על הסתירה, והעירו גדולי האחרונים דלכאורה לא מהני בכה"ג משום דהוי עדות דחצי דבר כיון דבקינוי לעצמו וסתירה לעצמה אינו כלום, ויעויין באחיעזר (ח"א סי' ח') שביאר הענין בטוב טעם שיהא תלוי בטעמא דחצי דבר, והארכנו בזה בסימן ג' ע"ש. [וכן אם מהני עדות מיוחדת בקינוי וסתירה עיין בסי' ד'].

שני דינים בהא דקינוי צריך שנים

רש"י ד"ה מקנא לה עפ"י שנים. אם בא להשקותה צריך להביא שני עדים.. ואם לא קינא לה בפני שנים אינה נאסרת.. עכ"ל. ודייקו בחידושי הגרי"ז והדבר שאול דהא דקינוי צריך שנים תרתי אית ביה, דמצד אחד גוף הקינוי צריך שנים לעיכובא ובמפורש לקמן דלתנא דמתני' אפילו כשהבעל יודע שקינא לה אינה נאסרת, ועוד משמע דאם בא להשקותה צריך להביא שני עדים, וזהו לברורי [ובעבודת דוד העיר דהרע"ב שינה קצת מלשון רש"י וכתב דאם בא להשקותה צריך להביא שני עדים לקנאות לה בפניהם, ולפי"ז ליכא מקור לשני דינים ודו"ק].

ונתקשה הדבר שאול מהיכ"ת הך שני דינים, ות' דהא דעדי קינוי מעכבין הקינוי היינו משום דאין משקין אלא עפ"י ב' עדים ושוב צריך הקינוי שיהא ראוי להשקאה, ונמצא דרק ילפינן דלברורי צריך שנים, ושוב חל מסברא עיכוב בהקינוי. אולם מהגרי"ז משמע דנקט דהוי שני דינים נפרדים, ויל"ע מהכ"ת. אולם אי קינוי הוי דבר שבערוה א"כ כל זמן שלא נתרבה שיהא נאמן בו ע"א ממילא הוא צריך ב' עדים. וכבר הבאנו לעיל דנחלקו הגרי"ז והאחיעזר אי קינוי הוי דבר שבערוה, והגרי"ז הוכיח מתוס' שהביאו מהירושלמי דילפינן קינוי מערות דבר ושוב ילפינן דבר דבר מממון להצריך שנים, וע"כ דהוי דבר שבערוה ומוכן דצריך ב' לברורי.

אבל בחידושי מרן רי"ז הלוי (הל' סוטה פ"א) כתב להוכיח מתוס' (דף ב:) דגם קינוי הוי דבר שבערוה. ולדעת האחיעזר יש ליישב בפשיטות דע"א נאמן על קינוי כיון דאינו דבר שבערוה, ודו"ק.

פלוגתא אי עדי סתירה הוא לעיכובא גם לאיסורא

ר' יהושע אומר מקנא לה עפ"י שנים ומשקה עפ"י שנים. הנה בקינוי הא דבעינן עדים הוי דין לעיכובא, וכמפורש בגמ' להלן ע"ב דלא לימא איניש לאשתו אל תסתרי בהדי פלוני דלמא קי"ל דא"צ עדים לקינוי, הרי מבואר בהדיא, דאילו צריך עדים לקינוי אינו חל איסור על ידו כלל בלי עדים.

אמנם בהא דבעינן תרי עדים אליבא דר' יהושע נחלקו הראשונים בגדר הך דינא אי הוי לעיכובא או לא, ונתבאר בארוכה בחלק הביאורים עיי"ש, ואעתיק בקיצור עיקרי הדברים שנתבארו שם.

חנה דעת רוב אחרונים (תוס' רע"א, אחיעזר סי' ח' אות ג', שערי ישר ש"ז) דנחלקו בזה רש"י והרמב"ם. והכוונה בזה דעיין ברש"י שכתב דלר"א אם הוא אומר ראיתיה שנסתרה אשתו נאסרת, ומשמע דלר' יהושע דצריך שנים אפילו אם ראה שנסתרה אינה נאסרת, אולם הרמב"ם כתב להדיא (פ"א ה"ח) דאם הבעל ראה אשתו שנסתרה אפילו בלא עדים נאסרה עליו, ולכאורה היה נראה בביאור פלוגתתם דתליא אי יסוד איסור אשה שנסתרה לבעלה הוי משום דמחזקינן לה שזינתה דאז אין טעם להצריך עדים לעיכובא משא"כ אם נימא דהוי חלות איסור בפנ"ע על ידו שפיר י"ל דצריך עדים לעיכובא ובלא"ה לא נאסרה אפילו כלפי הבעל. אולם בארנו דיתכן דצריך עדות כדי שיהא ראוי להשקאה, וכשאינו ראוי להשקאה גם האיסור אינו חל עיין דברינו מה שכתבנו בזה.

אולם בחידושי מרן רי"ז הלוי (הל' סוטה פ"א) נקט בפשיטות דאם הבעל ראה שנסתרה דודאי נאסרה לו משום שאחד"א ולית מאן דפליג ע"ז והא דכתב רש"י דעפ"י עצמה נאסרה לו, הכוונה דבשביל השקאה צריך שתהא האשה נאסרת מן הדין דבלא"ה ליכא דין השקאה, ונחלקו ר"א ור' יהושע אם נאמן עפ"י עצמו לאוסרה בעיקר דינא דסוטה, אבל לר"י אע"ג דאינו נאמן מדינא מ"מ לגבי עצמו בודאי אסור

ד. ויל"ע למה פשיטא ליה להגרי"ז בזה דלמא צריך עדים לעיכובא, וכן העיר בשיעורי הגרמ"ד שליט"א, ובפרט להגרי"ח שהכל איסור חדש, ועיין בסימן ב' אות ג' שכתבנו ליישב בטוב טעם.

המהדורה הנוכחית היא מהדורה ראשונית,
תדפיס מתוך ספר העומד לצאת לאור בע"ה
שיכלול ד' חלקים

מדור הערות על סדר הדף
(הוא המהדורה הנוכחית)

מדור חלק הביאורים - ביאורי סוגיות בהרחבה

מדור גנוזות ושיעורי רבותינו

מדור קונטרס "מנוחת השכינה"
ביאור מקיף בענין נשיאת הארון למלחמה
(הנוגע לכמה סוגיות בסוטה)

וזאת למודעי

מכיון שעומדים להוציא בעתיד הקרוב מהדורה שלמה של
ספר 'עלי באר' עמ"ס סוטה שיכלול כל המדורים הנ"ל
בשלמותן, הננו מבקשים שכל מי שיש בידו הערות,
הוספות ותגובות נא להודיענו בהקדם

וכן מי שיש תחת אמתחתו מכת"י רבותינו, העתק גנוזתם או
משיעורם שנוגעים למסכת סוטה נא להגישם בהקדם, ויפה
שעה אחת קודם

התאריך האחרון להגשת החומר כדי שיכלל בספר הוא ר"ח
שבט תשע"ז הבעל"ט

מספר מנחת יעקב

יעקב

דף ה' ע"א

מנחת

קב

פל"ג במעשה דהרוגי נבוכדנצר בבקעת דורא שהחיה הקב"ה לכולם אחר עשרים שנה חוץ מאדם אחד, וכששאל יחזקאל הנביא מה טיבו של זה א"ל בנשך נתן (ופליג על הא דסנהדרין צ"ב ע"ב דהרוגי שבט אפרים היו שיצאו ממצרים קודם זמן הקץ, וע"ע בתוס' ב"מ ע' ע"ב ד"ה תשיך ובתרגום יונתן ריש בשלח).

דף ה' ע"ב

אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר זבחי אלוקים רוח נשברה יעוין בשמואל א' פ"א פסוק ג' ועלה האיש ההוא מימים ימימה להשתחוות ולזבוח וגו' ופי' שם הרד"ק וז"ל, להשתחוות ולזבוח להתפלל לפני ה' ולזבוח שם זבח מועד, ובדרש ר' אלעזר בשם ר' יצחק שקולה תפלה כנגד כל הקרבנות שנאמר להשתחוות ולזבוח ורבנן אמרי חביבה תפילה יותר מכל הקרבנות דכתיב להשתחוות ואח"כ לזבוח עכ"ל.

כיצד מקנא לה וכו' הא גופא קשיא אמרת אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני זה אלמא דבור סתירה הוא וכו' אמר אביי הכי קאמר אל תדברי ודברה אל תדברי ונסתרה אל תסתרי ודברה עמו וכו' נכנסה עמו לבית הסתר וכו' יעוין ברש"י במתני' לעיל ב' ע"א בד"ה המקנא לאשתו וז"ל, ובמתני' מפרש כיצד מקנא לה אומר לה אל תסתרי עם איש פלוני עכ"ל ובד"ה ודברה עמו כתב וז"ל, שלא במקום סתר עכ"ל וכן כתב כאן רש"י בד"ה אמר לה בפני שנים אל תדברי וז"ל, שלא ביחוד עכ"ל. ודבריו צריכים ביאור, חדא

הרע במקרה יפסיד חלקו לעולם הבא, וא"כ לא שייך למיחשביה במתניתין, דהתם איירי בעונשי עבירות שהן אפילו על פעם אחד בחייו עכ"ל [וכעין זה נמיי משמע מדברי הרמב"ם סוף פ"ג מה' תשובה אמרו חכמים שהרגיל בהן אין להם חלק לעוה"ב עיי"ש]. וכן הא דמלוי ברבית י"ל ע"ד הנ"ל ע"פ דברי המדרש בשמות רבה פל"א וז"ל, אמר הקב"ה מי שחיה ברבית בעוה"ז לא יחיה לעולם הבא עכ"ל, ופי' מי שחיה משמע הרבה פעמים.

בא"ר תימא אמאי לא חשיב האי וכו' והא דאמר בפ"ב דכתובות מתים שבחוץ לארץ אינן חיים וכו' ובסוף קובץ הערות בדוגמאות לביאורי אגדות סימן ד' כתב ר' אלחנן וז"ל, ולעיקר קשייתם נראה דהמתבונן בסדר המשניות שם יראה להדיא, דהתנא קחשיב ואויל כל מיני עונשין שבתורה, ארבע מיתות בית דין וחייבי מיתות בידי שמים, ואלו שקנאין פוגעין בהן ובמסכת מכות תני ואלו הן הלוקין ולבסוף אלו שאין להן חלק לעולם הבא, היינו שהעבירה מחייבת בעונש זה שיפסידו עולם הבא, אבל הא דעמי הארץ אינן חייב אינו בתורת עונש על העבירה של ביטול תורה, דאפילו תינוק שנשבה דהוא אונס גמור בעון ביטול תורה מ"מ אינו חי, דאי אפשר להיות תחית בלא אור תורה וראיה לזה וכו', וא"כ לא שייך למיחשביה במשנת חלק דהתם איירי בעונשי עבירות עכ"ל.

בא"ר ומלוי ברבית מצינו באגדה שאינן חיינ לעולם הבא עי' בשמות רבה פל"א לא תהיה לו כנושה וכו' ד"א אמר הקב"ה מי שחיה ברבית בעוה"ז לא יחיה לעולם הבא, וכן ראיתי דובא בפרקי דר"א

מנחת דף ה' ע"ב יעקב קג

דהכא אמרינן אם קינא לה על דיבור ודברה או נסתרה או קינא לה על סתירה ודברה לאו כלום היא, וא"כ למה פי' רש"י דהדיבור היה שלא במקום סתר, הא אפילו אם היה במקום סתר אין סתירתה אלא יחוד בעלמא, שהרי קינא לה על דיבור וקינאי על דיבור כמאן דליתא דמי, ועוד צ"ע לשון רש"י "ובמתני' מפרש כיצד מקנא לה אומר לה אל תסתרי" וכו', דנראה כוונתו דכן איתא במתני', וזה אינו, דמוכח מלשון הגמרא דבמתני' ליתא, דאי חסורי מחסרא הו"ל לאביי לומר חסורי מחסרא והכי קתני כדאיתא בכמה מקומות.

ונראה לי לפרש ע"פ הא דכתובות י"ג ע"א (הובא בתוס') ראוה מדברת וכו' ומפרש בגמ' שם מאי מדברת זעירי אמר נסתרה ולשון נקי הוא, וא"כ יש לפרש דהוה כוונת אביי כשאמר ה"ק אל תדברי ודברה וכו', ופירוש ד' דינים הללו (א) קינאי על דיבור ודברה (ב) קינאי על דיבור ונסתרה (ג) קינאי על סתירה ודברה, דכולם לאו כלום הוא ורק (ד) קינאי על סתירה ונסתרה מקריא קינאי, כל זה נכלל במתני' בהא דתנן אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודברה עמו וכו', פירוש דלשון של דיבור כחשד דונות ניתן לפרש בב' אנפיה או דיבור ממש או סתירה, ולכן הא דתנן אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני פירוש (התראה א) אל תדברי פירושו כפשוטו, לקינאי של אל תדברי והיא עברה על התראתו ודברה עמו וכפשוטו, ואפ"ה מותרת לביתה, דרק דיברה ולא עשתה כלום, ולאו בקפידא דבעל תליא מילתא. (ב) אל תדברי פירוש לקינאי של אל תדברי ודברה עמו פירוש שנסתרה עמו (ולשון נקי הוא) ואפ"ה מותרת לביתה לפי שקינאי היה

על דיבור ולא על סתירה והיא נסתרה על קינאי של אל תדברי. (ג) אל תדברי פירוש לקינאי של אל תסתרי (ולשון נקי הוא) והיא דברה עמו פירוש שדברה ממש ולכן מותרת לביתה שלא עברה על קינאי של אל תסתרי, אבל (ד) אל תדברי פירוש לקינאי של אל תסתרי (ולשון נקי הוא) והיא עברה על התראתו, נכנסה עמו לבית הסתר ושהתה עמו כדי טומאה, אסורה לביתה וכו' דהוה הקינאי האמור בתורה, קינאי על סתירה והיא עברה על התראת בעלה ונסתרה אח"כ, והכל איתא במתני', דהוה כוונת רש"י בד"ה אמר אביי כשכתב וז"ל, אמר לה לאו פירושא דכיצד מקנא לה הוא אלא תרתי קתני וה"ק אמר לה אל תדברי וכו' אבל עברה על קינאי אצל סתירה כגון שאמר לה וכו' עכ"ל, פי' דמתני' כדתני אל תדברי תרתי קתני, ולכן אמר לה לאו פירושא דכיצד מקנא לה, דתרי אופני קינאי תני כאן, אופן של קינאי דאינו נקרא קינאי ואינה נאסרת לביתה, ואופן של קינאי דנקרא קינאי ואסורה לביתה.

ובזה מבוארים היטב דברי רש"י לעיל ב' ע"א וכאן שכתב דדברה עמו פירושו שלא במקום סתר, ושאלנו דאפילו נסתרה אחר קינאי של דברה מותרת וא"כ למה כתב שהדיבור היה שלא במקום יחוד, ולדברינו אתי שפיר, דכיון דבהתראה דמתני' של אל תדברי נכלל בו התראה לד' אופני קינאי ואחד מהם הוא אל תסתרי, ובהתראה כזאת הפי' של ודברה הוא דיבור ממש ומש"ה באופן זה עדיין מותרת לביתה שלא עברה על קינאי של אל תסתרי, וא"כ בהכרח שלא דברה במקום סתר, דא"כ פי' שדברה בסתר אחר קינאי של אל תסתרי, הרי זהו סתירה האמורה

יעקב

דף ה' ע"ב

מנחת

קד

היה אומר התנא בפירוש אם אמר לה אל תדברי ודברה מותרת ואם אמר לה אל תסתרי נכנסה וכו' היה משמע דאינו מלמדנו רק לשון הקינוי בלבד, ומפני שהתנא רוצה ללמדנו שני הדברים לכן מוכרח לומר בזה הלשון עכ"ל.

אמנם יעוין בתוס' הרא"ש בסוגיין שכתב וז"ל, אמר אביי ה"ק והוא בדרך חסורי מחסרא, וקשה למה לא אמר בפירוש חסורי מחסרא, ואולי לפי שלא חדש במשנה דין חדש כמו בשאר מקומות עכ"ל, ודלא ככל הנ"ל, דלפי דבריו הוי חסורי מחסרא ולדברינו הכל איתא במתני' כמו שהוא עכשיו, וכן עיין בתוס' כאן בד"ה הא גופא דגראה שפי' בדברי הרא"ש (וכן עיין במהרש"א בדברי התוס') ודלא כהנ"ל ברש"י. אבל ברש"י א"א לפרש כהרא"ש, לפי שפי' על דברה עמו, שלא במקום סתר, ודלא כמסקנת הגמ' (לפי הרא"ש דהוי חסורי מחסרא וא"כ דברה עמו הוי דוקא דברה והוה ליה לפרש אפילו בסתר וכדכתב כאן בד"ה אמר אביי), אלא ע"כ כהנ"ל.

ואם מתחולצת פי' התוס' רא"ש כאן וביבמות י"א ע"א וכן התוס' והרא"ש שם סימן ד' דהא דאסרינן ספק סוטה על בעלה מכח דג' נטמאה כתיב בפרשה (לקמן כ"ח ע"א), לאו מטעם דטומאה כתיב בספק סוטה כסוטה ודאי וכשם שסוטה ודאית נאסרה מטעם דטומאה כתיב בה כעריות כך סוטה ספק כתיב בה טומאה, דאין שם טומאה עולה אלא על בעילה של זנות, ובספק סוטה אין כאן בעילה ודאית של זנות, ואיסור של ספק סוטה אינו אלא מספק ולהחמיר עליה כודאי, אבל דין טומאה אין

בתורה שדינה נאסרת לביתה כיון שנסתרה אחר קינוי של סתירה, והלכך הוצרך לפרש דהדיבור היה שלא במקום יחוד, דבכלל אל תדברי גם אל תסתרי, ובכה"ג להיות מותרת הדיבור צריך להיות בגלוי, וכן זה שכתב רש"י במתני' "ובמתני' מפרש כיצד מקנא לה אמר לה אל תסתרי עם איש פלוני" וכו', אה"נ דמפורש הוא במתני', דאמר לה אל תדברי עם איש פלוני פי' אל תסתרי ונכנסה עמו לבית הסתר וכו', שוב עיינתי בדברי הירושלמי בפרקין (הובא בתוס') ובקרבן עדה שם וכן כפי' הרע"ב במשנה לעיל ב' ע"א ונראה שפי' כהנ"ל, וכן ראיתי שביאר הסוגיא בתפארת ציון ריש פירקין, אלא שלא העיר שם על דברי רש"י במתני' וכאן.

וכתב עוד התפארת ציון שם וז"ל, ומה שאמר התנא בזה הלשון ולא אמר בפירוש אמר לה אל תדברי עם איש פלוני ודברה עמו מותרת וכו', אמר לה אל תסתרי עם איש פלוני וכו' הוא מפני דכוונת התנא במה שאמר כיצד מקנא לה על שני דברים. א) שהתנא מלמדנו איך לקנאות שלא יאמר לה בפתע פתאום אל תסתרי עם איש פלוני, דאז יהיה מתרבה ביניהם קטטות ומריבות וגדול השלום (עיין מה שכתבתי לעיל ג' ע"א בדברי המאירי ורמב"ם) לכן מלמדנו שמתחילה יאמר אל תדברי עם איש פלוני, [ש]לא יהיה בולט כ"כ דחושדה בזנות רק מפני שהוא שונא לאותו פלוני לכן אין רצונו שתדבר עמו וע"י שלא תדבר עמו ע"י כן לא תבא לידי סתירה, אך כאשר שדברה עמו אח"כ אז הוא מוכרח לקנאותה בלשון אל תסתרי ב) מלמדנו הדין דאינה נאסרת ע"י הקינוי אלא כשקנא לה בלשון אל תסתרי וכו', אבל אם

